PROVINCIE :: UTRECHT

Aan:
Dhr. R. Dercksen

In afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

DATUM	4-6-2019
NUMMER	81EFEFE6
UW BRIEF VAN	6-5-2019
UW NUMMER	81EEA165
BIJLAGE	

DOMEIN	LFO
REFERENTIE	R. Buis
DOORKIESNUMMER	+31 30 258 3397
E-MAILADRES	Rudolf.buis@provincie-utrecht.nl

ONDERWERP BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN
MER, windmolens Goyerbrug

Geachte leden der Provinciale Staten

Toelichting:
De PVV fractie geeft aan : In antwoord op eerder vragen zond u ons een aanmeldingsnotitie m.e.r. beoordeling. Deze notitie spreekt al direct bij de conclusies over geen significante cumulatieve effecten, die verder niet worden onderbouwd of toegelicht. De fractie heeft hierover de navolgende vragen.

1. Het grondgebruik wijzigt in beperkte mate stelt de notitie. Beperkt is een arbitrair begrip. Hoeveel kuub beton en wapeningsstaal is nodig voor de funderingen van de turbines? Klopt het dat deze in de natuur achterblijven als de subsidietermijn ten einde loopt en hoezo wordt zo'n hoeveelheid als beperkte wijziging van het grondgebruik gezien en op basis van welke objectieve criteria? Hoe kunnen de schrijvers van het rapport stellen dat duizenden kubieke meters beton in de bodem geen effect hebben op de bodemkwaliteit? Hoeveel kuub beton zal na afloop van de subsidies periode in de bodem achterblijven?

   Antwoord:
   Het bevoegde gezag voor het beoordelen van de aanmeldingsnotitie m.e.r. in het kader van de omgevingsvergunning is de gemeente Houten. Voor de beantwoording van deze en volgende vragen inzake het besluit over de m.e.r-procedure hebben wij de beantwoording kort gesloten met de gemeente. De uitspraak 'het grondgebruik wijzigt in beperkte mate' doelt er op dat het oppervlakte-beslag van de windturbines relatief beperkt is. Met geen effect op de bodemkwaliteit wordt bedoeld dat er geen vervuiling van de bodem optreedt door bijvoorbeeld olie of andere stoffen, daarmee wordt niet gedoeld op de fundering. De maten van het fundament zijn afhankelijk van de bodemgesteldheid. De maatvoering van het fundament wordt daarom pas door de constructeur vastgesteld, nadat de sonderingen zijn uitgevoerd. Bij de aanvraag (OBM, Bijlage 10) is een principe tekening van een fundering toegevoegd. Uit de principe tekening valt een inhoud van circa 980 kuub (beton inclusief wapening) per fundering op te maken. De vier betonnen funderingen worden na ontmanteling van het windpark geheel verwijderd. Wat achter blijft zijn de heipalen. Deze worden tot twee meter onder maaiveld 'afgeknipt'. Het restant van de heipalen blijft achter. Om te voorkomen dat onderliggende

grondwaterniveaus met elkaar in contact komen en gaan 'communiceren', is dit een standaard werkwijze en praktijk vanuit de waterschappen / hoogheemraadschappen

2. De hinder van de windmolens is gering, stelt de notitie. Ook gering is een arbitrair begrip. Wat is gering? Hoeveel mensen krijgen last van geluidsoverlast, lopen daarbij gezondheidsschade op en waarom is dat geen reden om een volledige m.e.r. rapportage op te laten stellen? Bij hoeveel gezondheidsschade moet dat dan wel? Hoe durft men op te schrijven, in achtnemend de overlast in Houten, dat er slechts beperkt effect is op omliggende woningen? Ook daar zijn mitigerende maatregelen genomen die echter alleen maar voor meer overlast hebben gezorgd. Over welke mitigerende maatregelen heeft men het? Is er wetenschappelijk bewijs dat deze een positief effect hebben op de overlast? Als na vele jaren in Houten nog steeds niet wordt voldaan aan het activiteitenbesluit hoe kan dit rapport dan tot deze conclusies komen?

   Antwoord:
   Met het toepassen van mitigerende maatregelen is geen sprake van significante nadelen voor het milieu. Het uitgangspunt is dat indien aan de wettelijke normen wordt voldaan er geen sprake is van gezondheidsschade. De mitigerende maatregelen zijn stilstand van de turbines ter voorkoming van geluid- en slagschaduwhinder en sterfte van vleermuizen. Bij windpark Houten wordt wel voldaan aan het Activiteitenbesluit. De maatwerkvoorschriften van windpark Houten zijn zelfs strenger dan het Activiteitenbesluit. Overigens is er wel een volwaardige m.e.r. beoordeling opgesteld. Er is echter geen uitgebreide MER procedure doorlopen. Voor het oprichten van een windturbinepark zijn er voor de milieueffectbeoordeling (mer) drie mogelijkheden met de volgende drempelwaarden:1. een aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r-beoordeling (bij 3-9 turbines of een gezamenlijk vermogen kleiner dan 15 MW) 2. een volwaardige m.e.r.-beoordeling (bij 10-19 turbines of een vermogen van 15 MW of meer) 3. een (uitgebreide) MER-procedure met een Milieueffectrapport (bij 20 of meer turbines).Windpark Goyerbrug heeft een gezamenlijk maximaal vermogen van 22,4 MW en bestaat uit 4 turbines, zodat een volwaardige m.e.r-beoordeling (mogelijkheid 2) van toepassing is. Deze m.e.r.-beoordeling heeft in de periode november 2018 – januari 2019 plaatsgevonden. In de m.e.r.-beoordeling zijn globaal de te verwachten milieueffecten ingeschat. Op 8 januari 2019 heeft het college van Houten besloten dat kan worden volstaan met de uitgevoerde m.e.r-beoordeling. Een uitgebreide MER-procedure met een MER-rapport (mogelijkheid 3) is niet nodig.

3. Hoeveel vleermuizen gaan er jaarlijks imploderen vanwege deze turbines? Waarom moet er ontheffing op basis van de WNB worden aangevraagd?

   Antwoord:
   Omdat niet uitgesloten kan worden dat het project slachtoffers onder vleermuizen kan veroorzaken en er daarmee verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zullen worden overtreden, is een ontheffing op basis van deze wet vereist. Deze ontheffing is door ons op 14 december 2018 verleend. Het aantal vleermuisslachtoffers dat jaarlijks als gevolg van dit windpark wordt verwacht bedraagt circa 18 (13 gewone dwergvleermuizen, 1 ruige dwergvleermuis, 2 laatvliegers en 2 rosse vleermuizen).

4. Een reguliere windmolen doodt DAGELIJKS 230.000 insecten. Dat aantal zal bij deze 4 mega-molens nog veel groter zijn, maar in ieder geval zullen ze jaarlijks 336.000.000 insecten doden. Hoe rijmt u dit met het bio-diversiteitsbeleid? In hoeverre is onderzocht of deze slachting effect zal hebben op de rode lijst soorten die in de directe omgeving in Natura 2000 gebied verblijven. Komen hierdoor niet alleen insectensoorten, maar ook andere dieren die afhankelijk zijn van insecten die zij eten, in gevaar? Wenst u hier onderzoek naar te doen alvorens deze slachtpartij een aanvang te laten nemen?

   Antwoord:
   Dat windmolens een bron van insectensterfte kunnen vormen is ons bekend. Insectensterfte komt ook voor vanwege stikstof (verkeer, energiecentrales, intensieve veehouderij) en gifstoffen in de natuur. De

genoemde cijfers zijn niet door wetenschappelijk onderzoek gestaafd. Om welke aantallen het hier zal gaan weten we niet. Hier is ook geen specifiek onderzoek naar verricht. Het rapport Achteruitgang insectenpopulaties in Nederland: trends, oorzaken en kennislacunes (Wageningen Environmental Research rapport; No. 2871) noemt windmolens niet (specifiek) als belangrijke factor bij de achteruitgang van insectenpopulaties. Hoewel in Duits onderzoek verondersteld wordt dat windturbines invloed zouden kunnen hebben op de stabiliteit van populaties van trekkende insecten zijn er geen aanwijzingen dat dit voor alle insecten zou gelden. Er is op dit moment geen aanleiding te veronderstellen dat deze windmolens een bedreiging vormen voor (Rode lijst) insectensoorten die in de omgeving voorkomen of dat de insectensterfte als gevolg van windmolens insectenetende diersoorten in gevaar zal brengen. Wij volgen de publicaties en ontwikkelingen in het kader van de achteruitgang van insectenpopulaties, maar zullen vooralsnog geen onderzoek naar de invloed van windmolens op insecten laten doen.

5. Zullen de molens worden worden stilgezet indien zij slagschaduw opleveren? Betekent dat net als in Houten dat de subsidie twee keer zo hoog zal zijn als de opbrengst van de stroomverkoop? Zo nee, waarom niet?

   Antwoord:
   Indien de norm voor slagschaduw uit het Activiteitenbesluit voor een specifieke woning wordt overschreden, wordt/worden de betreffende turbine(s) stilgezet. Er is geen directe relatie tussen de stilstandvoorziening en hoogte van de subsidie. De hoogte van de subsidie is nog niet bekend.

6. De notitie maakt melding van een terugverdientijd (EROI) van 3 tot 6 maanden. Daarbij zijn echter vele belangrijke elementen buiten de berekening gelaten. Fred Udo berekende dat de terugverdientijd met een eerlijker berekening 36 jaar is. Dat is ruimschoots na de economische en technische levensduur. https://www.climategate.nl/2018/06/welvaartsverlies-door-windenergie-de-sommetjes/ Wat klopt er niet aan zijn rekensom? Fred Udo heeft gestudeerd en is gepromoveerd in de kernfysica aan de Universiteit van Amsterdam. Als senior onderzoeker heeft hij gewerkt aan grote experimenten opgesteld bij de versnellers van CERN. Daarnaast was hij buitengewoon hoogleraar experimentele elementaire deeltjes fysica aan de Vrije Universiteit van Brussel.

   Antwoord:
   De gangbare opvatting die door de rijksoverheid wordt onderschreven is dat de terugverdientijd voor windturbines 3 tot 6 maanden bedraagt. Deze breed gedragen conclusie wordt gevolgd. Over de berekeningen van de heer Udo hebben wij geen oordeel. Wel kunnen we stellen dat een belangrijk verschil is dat de terugverdientijd van 3 tot 6 maanden de Energy Return on Investment betreft, en dus niet de economische Return on Investment waarover de heer Udo spreekt.

7. De notitie merkt op dat het zicht in het gebied al beperkt is door de aanwezigheid van houtopstanden. Het is toch volstrekt niet serieus te nemen om houtopstanden te vergelijken met mega-molens die 2 keer zo hoog zijn als de Dom. Een andere conclusie dat het hier gaat om een volstrekt subjectief rapport waarbij de feiten geweld wordt aangedaan is niet te vermijden. Bent u dat met ons eens?

   Antwoord:
   Er wordt geen vergelijking gemaakt tussen de hoogte van windturbines en de hoogte van houtopstanden. In het geval dat er tussen een woning en de windturbines sprake is van houtopstanden kan afhankelijk van de afstand van deze bomen tot de woning het zicht op de windturbines volledig of gedeeltelijk worden weggenomen.

8. Het rapport meldt dat windenergie stroom levert zonder broeikasgassen, terwijl de mast gemaakt is van staal, er zeldzame metalen en olie in de rotor worden gebruikt, duizenden kubieke meters beton met wapeningsstaal worden gebruikt en de wieken gemaakt zijn van plastics die niet recyclebaar zijn. Hoezo leveren molens stroom zonder broeikasgassen?

Antwoord:
Bij de bouw van een kolencentrale of een gascentrale is evengoed beton, staal, enzovoorts nodig. Zoals aangegeven bij vraag 6, kan een windturbine de energie die het kost om deze windturbine te maken binnen 3 tot 6 maanden opwekken. Voor de overige tijd produceert een windturbine dus zonder dat dit nog 'energie kost' aan staal, beton enzovoorts of broeikasgassen uitstoot. Bij de aanleg van de windmolen is er echter zoals u aangeeft wel degelijk sprake van broeikasgassen.

9. Er zouden geen afvalstoffen worden geproduceerd? Alleen de windmolens in China verbruiken 1,5 miljoen gallon turbine-olie. Hoeveel olie gaan deze turbines gebruiken en hoezo zou er dan geen sprake zijn van gebruik van fossiele hulpstoffen? Rijden alle onderhoudsauto's dan op water?

   Antwoord:
   De windturbines stoten geen afvalstoffen uit of dergelijke. In een tandwielkast is olie aanwezig. Die wordt periodiek ververst. Er wordt geen olie verbruikt voor verbranding oid. De uitstoot van de onderhoudsauto's is in vergelijking tot de duurzame opwekking van het windpark dusdanig klein, dat dit niet tot elkaar in verhouding staat. Wanneer het windpark een uur draait, wekt het daarmee zoveel energie op dat 1 auto daar ruim 50.000 kilometer op kan rijden. In de energietransitie gaat het nu om het terugdringen van verbruik van fossiele brandstoffen en terugdringen van uitstoot. Inderdaad zal enig gebruik van fossiele brandstoffen bij onderhoudsauto's nodig zijn en is olie nodig voor onderhoud. Het grootschalig terugdringen van dit gebruik en uitstoot is mogelijk met duurzame energie opwek.

10. Is er een afvalplan voor de (niet recyclebare) wieken? Staat de initiatiefnemer garant voor de afvoer van de molen en de wieken indien deze uitgesubsidieerd zijn? Bent u bereid die eisen te stellen?

    Antwoord:
    Turbines krijgen nu veelal een tweede leven in een ander land waar ook duurzame energie nodig is. Indien dat niet mogelijk blijkt, kunnen de bladen verschrot en vervolgens verbrand worden. Afhankelijk van de verbrandingsoven, kan een deel van de energie die in het materiaalblad zit, herbruikt worden. Een verschrot blad wordt als het ware omgezet in bijvoorbeeld restwarmte of elektriciteit. Het is niet aan ons om hier eisen aan te stellen.

11. De notitie stelt dat fossiele brandstof wordt uitgespaard. Dat is maar de vraag aangezien de volatiele onberekenbare bron, de wind, dient te worden opgevangen door met name gascentrales die hierdoor minder rendabel zullen worden en daardoor dus relatief meer uitstoot opleveren. In hoeverre is daar rekening mee gehouden? Graag een berekening

    Antwoord:
    Een eigenschap van wind- en zonne-energie is dat de opbrengst hiervan redelijk goed te voorspellen is. Op dagelijkse basis berekent Tennet exact hoeveel duurzame en overige energie er wordt opgewekt. Ook berekent Tennet het exacte voorspelde verbruik. Verbruik en opwek worden met regelvermogen op elkaar afgestemd. Indien deze afstemming regionaal moet worden verrekend kan inderdaad onbalans ontstaan. Er wordt daarentegen gebalanceerd op de Europese energiemarkt. Doordat alle hoogspanningsnetwerken van Europa aan elkaar gekoppeld zijn en omdat de elektriciteit nagenoeg met de snelheid van het licht gaat, is deze balans te vinden. Daarnaast staan we aan de vooravond van een 'opslagrevolutie', zoals door middel van slimme meters onze auto's op de juiste momenten opladen.

12. Al deze onwaarheden en onvolledigheden in ogenschouw nemend kan niet anders dan tot de conclusie worden gekomen dat dit een waardeloos vooringenomen rapport is dat niet voldoet aan eisen van zorgvuldigheid. Bent u dat met ons eens en bent u bereid dit onderzoek door een onafhankelijke partij te laten onderzoeken, waardoor het aannemelijk zal zijn dat wel degelijk een volledige m.e.r. noodzakelijk zal zijn? Zo nee, waarom niet?

    Antwoord:
    De aanmeldingsnotitie is in opdracht van de gemeente Houten beoordeeld door een onafhankelijke en specialistische partij (Pondera) en door deze partij is geconcludeerd dat het rapport voldoet aan de wettelijke eisen. Zoals uit onze antwoorden blijkt zijn wij het niet met u eens.

Hoogachtend,
Gedeputeerde staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris,